

Mitä on plagiointi?

Milloin syyllistyy plagiointiin?

Plagioinnilla tarkoitetaan toisen henkilön tekstin tai ajatuksen esittämistä omassa kirjallisessa työssään siten, ettei ilmaista lähdettä eli sitä mistä teksti tai siinä oleva ajatus on peräisin. Tällöin tekstiä ja siinä olevia ajatuksia pidetään opiskelijan itsensä tekeminä. Plagioinnista seuraa rangaistus. Opettajilla on käytössään plagioinnin paljastavia tietokoneohjelmia.

Plagiointiin syyllistyy, kun

- opiskelija ”leikkaa ja liimaa” toisen henkilön tekstin sellaisenaan muuttamattomana ja käyttää sitä omassa työssään ilman asianomaista viittausta lähteeseen
- opiskelija muuttaa lainaamaansa tekstiä vähäisessä määrin, esimerkiksi vaihtaa sanajärjestystä tai sanoja, eikä ilmoita lähdettä. Toisen tekstin osittainen muuttaminen ilman, että lähdettä ei ole ilmaistu, on siten myös plagiointia
- opiskelija ”leikkaa ja liimaa” tai muuttaa vähäisessä määrin useamman eri kirjoittajan tekstejä ilman asianomaista viittausta lähteisiin. Oma tuotoksena esitetty teksti on koottu useamman eri kirjoittajan teksteistä esimerkiksi siten, että kukin kappale on peräisin eri kirjoittajilta. Se, että opiskelija on kirjoittanut kappaleiden väliin tai niiden loppuun jonkin tekstipätkän saadakseen aikaan jonkin ajatuksellisen ”aasinsillan” eri kirjoittajien tekstin väliin, ei tee tuotoksesta hänen itsensä tekemää tekstiä

Lähteen ilmoittaminen ei yksinään poista plagiointisyytöstä. Lähde voidaan ilmoittaa, mutta **tämän lisäksi** olennaista on se, millä tavalla kirjoittaja käyttää lainaamaansa tekstiä. Plagiointiin syyllistyy myös silloin, kun

- opiskelija ilmoittaa lähteen mutta samaan aikaan ”leikkaa ja liimaa” tekstin sellaisenaan tai muuttaa vähäisessä määrin lainaamansa tekstiä

Ainoastaan tietyssä tilanteessa kirjoittaja voi käyttää toisen henkilön tekstiä lainaamalla sen sanasta sanaan. Tämä tarkoittaa tilannetta, missä kirjoittajalla on syy siteerata toisen henkilön väittämiä tai tekstiä. Siteeramisen syynä voi olla se, että kirjoittaja kertoo oman näkemyksensä/tulkintansa asiasta ja haluaa kertoa lukijalle sanatarkasti sen mikä on jonkun toisen kirjoittajan mielipide johonkin asiaan – lukijan on siten helpompi verrata kahta eri näkemystä toisiinsa. Tällöin oikeaa menettelytapa on se, että kirjoittaja liittää lainatun tekstin alkuun ja loppuun lainausmerkit sekä ilmoittaa käytetyn lähteen. Kyseinen menettelytapa kertoo lukijalle sen, että kirjoittaja ei pyri esittämään toisen tekstiä omana tekstinään vaan kyseessä on sitaatti, lainaus.

Mikä on oikea lähteitä koskeva viittaustapa?

Hyväksyttävää netinkäyttöä on se, että opiskelija **ilmoittaa** käyttämänsä lähteen ja tämän lisäksi hän **käyttää oikealla tavalla muiden tekemää tekstiä**. Jälkimmäinen tarkoittaa sitä, että opiskelija kirjoittaa omin sanoin toisen henkilön tekstissä olevan ajatuksen tai näkemyksen.

Lähteet voidaan ilmoittaa kahdella tavalla. Ensimmäinen tapa on liittää **lähdeluettelo** esseen tai tutkielman loppuun. Toinen tapa on käyttää **nootitusta**. Kirjoittaja merkitsee pienen numeron oman tekstinsä sekaan siihen kohtaan, missä hän on käyttänyt toisen henkilön ajatuksia tai näkemyksiä. Sivun alareunaan (alaviite) lisätään vastaava numero ja sen yhteyteen merkitään käytetty lähde. Vastaavan numeron ja lähteen voi lisätä myös tekstin loppuun, jolloin puhutaan loppuviitteistä. Word-tekstinkäsittelyohjelmassa on erityinen toiminto alku- tai loppuviitteiden tekemiseksi. Lähteiden merkitsemistapa vaihtelee eri opiskeluaineiden välillä, joten mitään tarkkoja viittaustapoja ei voi tässä yhteydessä voida antaa.

Alla on esimerkki nootituksen käytöstä. Kirjoittaja on kirjoittanut lähdeviitteessä mainitun oppikirjan sivulla olevan näkemyksen omaan tekstiinsä esittämällä asian omin sanoin:

Ranskan vallankumouksen syynä olivat ranskalaisen yhteiskunnan säätöerot sekä huono valtiontalouden tilanne.¹ (Noottinumeroa 1 vastaava numero 1, mihin on merkitty käytetty lähde, löytyy tämän sivun alareunasta)

Esimerkkejä plagioinnista:

Kuvitellaan, että kirjoittajan pitää kirjoittaa essee: *mikä tuhosi Rooman imperiumin*. Hän on löytänyt internetistä alla olevan tekstipätkän. Seuraavaksi esitellään, miten viisi eri kirjoittajaa on käyttänyt esimerkkitekstiä omissa töissään:

Rooman imperiumin tuhoutui kansainvaellusten melskeillä 400-luvulla jaa. Tuholle ei ole olemassa yhtä ainoaa syytä, vaan sen voidaan katsoa olevan monen tekijän aikaansaannosta. Olennaista oli se, että monen yksittäisen tekijän yhteisvaikutuksesta Rooman talous ei enää kyennyt kantamaan lisääntyneistä puolustusmenoista aiheutuneita kustannuksia, ja niin Rooma tuhoutui ulkopuolisten barbaarien hyökkäykseen.

¹ Antti Kohi, Hannele Palo, Kimmo Päivärinta ja Vesa Vihervä: Forum II: Eurooppalainen ihminen. Keuruu 2010, sivu 93.

Kirjoittaja 1:

Rooman imperiumin tuhoutui kansainvaellusten melskeillä 400-luvulla jaa. Tuholle ei ole olemassa yhtä ainoaa syytä, vaan sen voidaan katsoa olevan monen tekijän aikaansaannosta. Olennaista oli se, että monen yksittäisen tekijän yhteisvaikutuksesta Rooman talous ei enää kyennyt kantamaan lisääntyneistä puolustusmenoista aiheutuneita kustannuksia, ja niin Rooma tuhoutui ulkopuolisten barbaarien hyökkäykseen.

Ei lähdeviitettä (käytettyä nettisivustoa ei mainittu) + teksti kopioitu sellaisenaan sanasta sanaan = plagiointia

Kirjoittaja 2:

Rooman tuho tapahtui 400-luvulla jaa. **Sille** ei ole olemassa yhtä ainoaa syytä, vaan sen voidaan katsoa olevan monen tekijän aikaansaannosta. Olennaista oli se, että monen yksittäisen tekijän yhteisvaikutuksesta Rooman talous ei enää kyennyt kantamaan lisääntyneistä puolustusmenoista aiheutuneita kustannuksia, ja niin Rooma tuhoutui kansainvaellusten melskeissä.

Ei lähdeviitettä (käytettyä nettisivustoa ei mainittu) + tekstiä muutettu vähäisessä määrin = plagiointia

Kirjoittaja 3:

Rooman imperiumin tuhoutui kansainvaellusten melskeillä 400-luvulla jaa. Tuholle ei ole olemassa yhtä ainoaa syytä, vaan sen voidaan katsoa olevan monen tekijän aikaansaannosta. Olennaista oli se, että monen yksittäisen tekijän yhteisvaikutuksesta Rooman talous ei enää kyennyt kantamaan lisääntyneistä puolustusmenoista aiheutuneita kustannuksia, ja niin Rooma tuhoutui ulkopuolisten barbaarien hyökkäykseen.

Lähdeviite mainittu (esim. käytetty nettisivusto) + teksti kopioitu sanasta sanaan = plagiointia

Kirjoittaja 4:

Rooman imperiumin tuhoutui kansainvaellusten aikana. Tuholle ei ole olemassa yhtä ainoaa syytä, vaan sen voidaan katsoa olevan monen tekijän yhteisvaikutusta. Olennaista oli se, että monen yksittäisen tekijän aikaansaannoksena Rooman talous ei enää kyennyt kantamaan lisääntyneistä puolustusmenoista aiheutuneita kustannuksia, ja niin Rooma tuhoutui ulkopuolisten barbaarien hyökkäykseen.

Lähdeviite mainittu (esim. käytetty nettisivusto) + tekstiä muutettu vähäisessä määrin = plagiointia

Kirjoittaja 5:

Rooman tuhoutuminen johtui taloudellisista syistä. Puolustus oli tullut entistä kalliimmaksi. Samaan aikaan Rooman talous alkoi rapautua. Lopputuloksena oli se, että Roomassa ei enää löydetty rahaa puolustuksesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi. Kasvaneiden puolustusmenojen ja heikentyneen talouden välinen epätasapaino tuhosi Rooman.

Lähdeviite mainittu (esim. käytetty nettisivusto) + kirjoittaja on esittänyt asian omin sanoin = ei syyllisty plagiointiin